

ETHISCHE CODE

STICHTING HUMAN CONCERN

ALGEMENE INLEIDING¹

De hierbij geformuleerde en vastgestelde ethische code en diens formalisering in een beroeps- respectievelijk gedragscode vormen een openbare verantwoording ten aanzien van de professionele uitoefening van de functie van HC therapeut voor zover deze is aangesloten bij het netwerk van de Stichting Human Concern. De grondslag van de ethische code wordt gevormd door de in de Nederlandse samenleving en cultuur aanvaarde normen en waarden. De formulering van een ethische code en een beroepscode voor genoemde beroepsgroep is van belang voor zowel degene die zich tot een bepaalde HC therapeut wendt (de cliënt), als voor de HC therapeut zelf. Aan de cliënt wordt hierdoor een garantie geboden dat het verlenen van de gevraagde hulp aan de door de beroepsgroep zelf opgestelde eisen voldoet en op basis van de door hen aanvaarde ethische beginselen gebeurt. Voor de HC therapeut dienen deze codes als richtsnoer voor het professionele handelen in het algemeen en in bepaalde concrete situaties in het bijzonder. Daardoor heeft deze code een duidelijke zelfregulerende functie. Als een instrument van toetsing van het professionele handelen van de HC therapeut vormt zij een basis van het tuchtrecht binnen de Stichting Human Concern. Leden, erkende en geregistreerde HC therapeuten worden geacht de hierbij geformuleerde ethische code en de hieruit voortkomende beroeps- ofwel gedragscodes van de Stichting Human Concern te eerbiedigen en zich te houden aan een handelen in overeenstemming met de intenties van de genoemde codes.

De opbouw is hierbij als volgt: in de eerste paragraaf is een preambule geformuleerd welke wijst op de algemene waarden die ten grondslag liggen aan het werk van de Stichting Human Concern. Vervolgens worden in de tweede paragraaf de in deze ethische code gehanteerde begrippen gedefinieerd en tegen elkaar afgegrensd. In de derde paragraaf worden de op deze algemene waarden gebaseerde ethische richtlijnen beschreven. In de vierde paragraaf tenslotte worden de ethische richtlijnen vertaald naar concrete gedragingen van de HC therapeut.

¹ Omwille van de leesbaarheid maken wij in onderhavige tekst gebruik van de vrouwelijke persoonsvorm (zij of haar). Dit is een willekeurige keuze. Men kan hier ook de mannelijke persoonsvorm voor lezen (hij, hem of zijn).

1. PREAMBULE

De Nederlandse samenleving wordt gekenmerkt door een pluriform karakter. Mensen uit verschillende culturele en levensbeschouwelijke tradities komen hier op het relatief kleine staatsgebied bij elkaar. Naast deze culturele een levensbeschouwelijke pluriformiteit is er bovendien sprake van een economische en sociale diversiteit.

De waarden die als het ware het cement van de multiculturele samenleving vormen, komen voort uit het respect voor de mens als subject. Dit respect vindt zijn juridische vertaling in de 'Universele Verklaring van de Rechten van de Mens' zoals deze is vastgesteld door de Verenigde Naties in 1948. Deze twee pilaren, dat wil zeggen de consequente benadering van de mens als subject en de onvervreembare rechten van de mens, vormen de algemene waarden die ten grondslag liggen aan het werk van de Stichting Human Concern en aan het professionele werk van de hierbij aangesloten HC therapeuten. Tegelijkertijd vormen zij ook de niet te overschrijden grenzen van de uitoefening van het beroep van HC therapeut.

2. DEFINITIES

Cliënt

Een cliënt is een persoon, een gezin, een groep of een organisatie met een hulpvraag welke benaderd kan worden met begeleiding, onderzoek, advies, coaching, inzicht, training of persoonlijke ontwikkeling.

Therapie

Therapie is een communicatief proces, waarin de cliënt wordt gestimuleerd en gesteund om haar psychosociale sensitiviteit, inzicht en vaardigheden te ontwikkelen, nodig om een meer bevredigende, verantwoorde en oplossingsgerichte manier van leven te kunnen vinden en positieve condities in de sociale omgeving te kunnen bewerkstelligen.

HC therapeut

Een HC therapeut is een persoon die therapie aanbiedt aan cliënten overeenkomstig de definitie van therapie van de Stichting Human Concern en die over het niveau van vaardigheden en training beschikt zoals beschreven in de standaard neergelegd door de Stichting Human Concern. De term HC therapeut is overkoepelend en verwijst naar alle functies die een HC therapeut kan aannemen, zoals hulpverlener, trainer, supervisor en coach.

Professionele relatie

Een professionele relatie is een relatie tussen een HC therapeut en een cliënt met een specifiek overeengekomen en wederzijds ingestemd doel tot begeleiding, onderzoek, advies, coaching, inzicht, training of persoonlijke ontwikkeling.

Directe opdrachtrelatie

Hiervan is sprake als de professionele relatie tot stand wordt gebracht op initiatief van de cliënt.

Indirecte opdrachtrelatie

Hiervan is sprake als de professionele relatie tot stand wordt gebracht in opdracht van iemand anders dan de cliënt, bijvoorbeeld een werkgever ten behoeve van een werknemer.

Derde partij

Dit is een persoon die indirect betrokken is bij het tot stand komen van de professionele relatie tussen HC therapeut en cliënt.

3. ALGEMENE ETHISCHE RICHTLIJNEN

Aan de gedragscode ligt een algemene opvatting aangaande ethisch handelen ten grondslag. Deze opvatting omvat een aantal principes welke gedurende de beroepsbeoefening van HC therapeut in acht genomen dient te worden. Deze principes zijn geordend.

Er zijn drie niveaus te onderscheiden, die hieronder verder uitgewerkt worden. Het eerste niveau bevat de basale houding van de HC therapeut. Het tweede niveau omschrijft hoe deze basale houding tot uitdrukking dient te komen in de benaderingswijze van de HC therapeut, waarbij drie grondrechten van cliënten als uitgangspunt gehanteerd dienen te worden. Het derde niveau omvat de rechtstreekse vertaling van de in niveau 1 en 2 beschreven houdingen en waarden naar de concrete verantwoordelijkheid van de HC therapeut voor haar praktische werken. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Drie niveaus van therapie

niveau 1	niveau 2	niveau 3
RESPECT	INTEGRITEIT AUTORITEIT AUTONOMIE	DESKUNDIGHEID EN EXPERTISE VERANTWOORDELIJKHEID PROFESSIONELE RELATIE

Het eerste niveau

De basale houding van een HC therapeut wordt gekenmerkt door respect voor de universele rechten van de mens en acceptatie van individuele en culturele verschillen. Respect is de onvoorwaardelijke acceptatie van de cliënt als subject, waarbij niet noodzakelijkerwijs al diens gedrag geaccepteerd hoeft te worden. Het verwijst naar de gelijkheid van de mens binnen de professionele relatie.

Het tweede niveau

In hun benaderingswijze houden HC therapeuten rekening met de integriteit, autoriteit en autonomie van de cliënt. De HC therapeut erkent en eert het recht van de cliënt tot integriteit, wat betekent dat diens emotionele en fysieke grenzen gerespecteerd worden en de cliënt op geen enkele wijze geëxploiteerd wordt. Daarnaast erkent en eert de HC therapeut het recht van de cliënt tot autoriteit, wat betekent dat diens recht tot zelfbeschikking gerespecteerd wordt en de cliënt het recht heeft haar eigen doelen aangaande haar welzijn te bepalen, tenzij deze strijdig zijn met de universele rechten van de mens of met de Nederlandse wetgeving. Tot slot erkent en respecteert de HC therapeut het recht van de cliënt tot autonomie, wat betekent dat de cliënt de vrijheid heeft zich te uiten en haar behoeften en overtuigingen kenbaar te maken.

Het derde niveau

De HC therapeut draagt de verantwoordelijkheid voor haar werk. Deze verantwoordelijkheid heeft betrekking op twee verschillende domeinen, die onderling verband houden. De HC therapeut is verantwoordelijk zowel voor haar eigen deskundigheid en expertise als ook voor de professionele relatie die zij aangaat. De deskundigheid en de expertise van de HC therapeut staan net als de professionele relatie zelf in functie van het welzijn van de cliënt. De verantwoordelijkheid voor eigen deskundigheid en expertise vindt zijn weerslag in het feit dat de HC therapeut werkt overeenkomstig het hoogst mogelijke niveau van competentie, zij alleen opdrachten aanvaardt waarvoor zij is opgeleid en zich toe in staat acht. Daarnaast is zij bereid zich in zowel professioneel als persoonlijk inzicht te ontwikkelen. De verantwoordelijkheid voor de professionele relatie vindt zijn weerslag in het feit dat elke dergelijke relatie gebaseerd is op een al dan niet schriftelijk geformuleerd en door beide partijen erkent contract. In dit contract alsook in haar verdere werk met de cliënt dient de HC therapeut zoveel mogelijk expliciet en open te zijn over de te volgen werkwijze.

4. GEDRAGSCODE VOOR DE HC THERAPEUT

In de vorige paragraaf zijn de algemene ethische richtlijnen voor het beroep van HC therapeut beschreven. In onderhavige paragraaf worden deze algemene ethische richtlijnen nu vertaald naar concrete gedragingen van de HC therapeut, waarbij de drie genoemde niveaus als leidraad fungeren.

4.1 Het eerste niveau: respect als de basale houding van de HC therapeut

1. De HC therapeut wijst geen cliënt af omwille van diens sekse, seksuele geaardheid, culturele en sociaal-economische achtergrond, geloof of fysieke gesteldheid – behalve wanneer deze fysieke gesteldheid direct risico inhoudt voor de gezondheid van de cliënt (zie bijlage 1: fysieke voorwaarden en begeleiding)
2. De cliënt wordt met respect bejegend voor diens sekse, seksuele geaardheid, culturele en sociaal-economische achtergrond, geloof of fysieke gesteldheid.
3. De HC therapeut houdt rekening met de rechten van derden die eventueel mede betrokken zijn. Te denken valt aan slachtoffers van crimineel gedrag van de cliënt.
4. De professionele relatie geschiedt met inachtneming van de Nederlandse wetgeving.

4.2 Het tweede niveau: de wijze waarop de cliënt benaderd wordt

4.2.1 Integriteit

1. De HC therapeut is zich terdege bewust van de ongelijkwaardige aard van de professionele relatie. Ook al zijn HC therapeut en cliënt als mens gelijkwaardig, binnen de professionele relatie is er sprake van een machtsverschil, waarbij de cliënt in meer of mindere mate afhankelijk en kwetsbaar is.
2. De HC therapeut neemt de fysieke en emotionele integriteit van de cliënt in acht.
3. De fysieke, emotionele en cognitieve mogelijkheden en beperkingen van de cliënt worden door de HC therapeut gerespecteerd.
4. Noch in fysiek, noch in emotioneel, economisch of politiek opzicht wordt de cliënt door de HC therapeut voor eigen belangen gebruikt.
5. Het is niet toegestaan dat de HC therapeut zowel gedurende de professionele relatie als binnen een jaar na beëindiging van het contract een seksuele relatie met de cliënt aangaat, noch dat zij seksuele handelingen bij of uitingen jegens de cliënt verricht.
6. De HC therapeut heeft recht op eigen grenzen ten aanzien van diens fysieke en emotionele integriteit.

4.2.2. Autoriteit

1. De cliënt en de HC therapeut bereiken overeenstemming over de doelen waarop de professionele relatie gericht is.
2. Overeenstemming tussen HC therapeut en cliënt, ten aanzien van de te verwachten resultaten, wordt bereikt door zuivere onderhandelingen en duidelijkheid.
3. Zowel het aangaan, als de voortzetting en de beëindiging van de professionele relatie geschiedt in overleg tussen de HC therapeut en de cliënt.
4. De HC therapeut helpt de cliënt haar eigen wensen en doelen te exploreren.
5. De cliënt is echter gerechtigd te allen tijde zonder opgave van redenen de professionele relatie te beëindigen.
6. De belangen van opdrachtgevers zijn mede in acht te nemen, maar dienen altijd in het licht van de bestaande machtsverhoudingen tussen cliënt en opdrachtgever beschouwd te worden.

4.2.3. Autonomie

1. De cliënt wordt alle mogelijkheden geboden om zich vrij te uiten ten aanzien van haar eigen wensen, behoeften en verlangens.
2. Zowel schriftelijke als mondelinge informatie met betrekking tot de cliënt wordt alleen met toestemming van deze cliënt aan derden verstrekt, tenzij anders bepaald door de Nederlandse wetgeving.
3. De cliënt zelf mag vrij beslissen aan wie zij informatie doorgeeft.

4.3 Het derde niveau: de verantwoordelijkheid voor deskundigheid/expertise en voor de therapierelatie

4.3.1 Deskundigheid en expertise

1. De HC therapeut beschikt over de door de Stichting Human Concern erkende opleiding(en).
2. De HC therapeut is bereid antwoord te geven op vragen van collega's van soortgelijke disciplines, die betrekking hebben op deskundigheid.
3. De HC therapeut weet wanneer de problematiek van de cliënt haar competentie te boven gaat en besluit dientengevolge de therapierelatie te beëindigen.
4. Wordt de therapierelatie door bovengenoemde reden beëindigd dan levert de HC therapeut een bijdrage in het tot stand komen van een verwijzing.

5. De HC therapeut beschikt over inzicht in aanverwante werkvelden om cliënten te kunnen verwijzen.
6. De persoonlijke en professionele ontwikkeling van de HC therapeut vindt plaats door een regelmatige bij- en nascholing.
7. Supervisie, intervisie en/of intercollegiale toetsing gelden als de geëigende manieren om de kwaliteit van de beroepsuitoefening te bewaken.

4.3.2 De professionele relatie

1. De professionele relatie wordt bevestigd door een mondeling of schriftelijk contract.
2. In het contract zijn afspraken verwerkt betreffende de doelstelling, de tijdsplanning, de kosten, de evaluatie en de annulering van het therapietraject of de therapierelatie.
3. De therapierelatie wordt op mondelinge of schriftelijke wijze afgesloten.
4. Er wordt een driehoekscontract opgesteld indien de HC therapeut als intern consultant werkzaam is in de eigen organisatie.
5. De werkwijze van de HC therapeut wordt aan de cliënt duidelijk gemaakt.
6. Tijdens het behandeltraject wordt een dossier aangelegd van documenten die betrekking hebben op de behandelrelatie.
7. De cliënt heeft recht op inzake in het dossier met uitzondering van de werkaantekeningen van de HC therapeut.
8. Het dossier wordt beschermd tegen inzage door derden.
9. De relatie tussen HC therapeut en cliënt berust op geheimhouding van de HC therapeut.
10. De anonimiteit blijft gewaarborgd als de HC therapeut informatie verstrekt over de cliënt ten behoeve van supervisie/intervisie.
11. De cliënt wordt toestemming gevraagd als de therapierelatie gebruikt wordt ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek.